

**Bozkır Atlı Süvarilerinin
Teşkilatlanmaları, Saldırı ve Savunma
Taktikleri, Teçhizatları**

YAYIN NO: 1134

BOZKIR ATLI SÜVARİLERİNİN TEŞKİLATLANMALARI,
SALDIRI VE SAVUNMA TAKTİKLERİ, TEÇHİZATLARI
Kürşat Koçak

© Bilge Kültür Sanat Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 50417

1. Basım: Ağustos 2023

ISBN: 978-625-8274-34-9

Kapak: *Deniz Şensöz*
Sayfa Düzeni: *Nurel Naycı*
Baskı-Cilt: *Çevik Matbaacılık*
Davutpaşa Cad. Besler İş Merkezi No: 20/18-19 Topkapı / İstanbul
Tel: (0212) 501 30 19

Kapak Baskı: *Şekil Ofset*

BİLGE KÜLTÜR SANAT

Nuruosmaniye Cad. Kardeşler Han No: 1 Kat: 1 34110 Cağaloğlu / İstanbul

Tel: (0212) 520 72 53 (Pbx)

bilge@bilgeyayincilik.com www.bilgeyayincilik.com

**Bozkır Atlı Süvarilerinin
Teşkilatlanmaları, Saldırı ve Savunma
Taktikleri, Teçhizatları**

KÜRŞAT KOÇAK

Doç. Dr. Kürşat Koçak

Nevşehir ilinin Avanos ilçesi Çalış kasabasında 1978 yılında doğdu. Nevşehir/ Avanos ilçesi Çalış kasabasında başladığı ilköğrenimini Kayseri ilinde 60. Yıl Cumhuriyet İlkokulunda tamamladı. Kayseri Sümer Ortaokulu ve Sümer Lisesinde orta öğrenimini tamamladı. 1996 yılında Ankara Gazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünü kazandı. Burada lisans eğitimini tamamladıktan sonra Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eskiçağ Anabilim Dalında yüksek lisansını Prof. Dr. İlhami Durmuş danışmanlığında “Bozkır Kültürü Çevresinde Askerî teşkilatlanma (Başlangıçtan Göktürk Dönemi Sonuna Kadar)” adlı teziyle tamamladı. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eskiçağ Anabilim Dalında doktorasını Prof. Dr. Salim Koca danışmanlığında “Eski Türklerde Devlet Gelenekleri ve Törenleri (Tarih Öncesi Devirlerden Türklerin İslam Dini Medeniyetine Girişine Kadar)” adlı teziyle tamamladı. Millî Eğitim Bakanlığında 2001-2011 yılları arasında öğretmen olarak görev yaptı. 2011 yılında Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünde Yrd. Doç. Dr. unvanıyla çalışmaya başladı. 2017 yılında Doç. Dr. unvanını aldı ve hâlen burada görevine devam etmektedir.

*Bu eser
Türk ordusunda görev yapan askerlere ve
can veren bütün aziz şehitlerimize ithaf olunur.*

İçindekiler

Önsöz	9
Giriş	11
I. BÖLÜM	23
A) Bozkır Coğrafyasında Ordu Teşkilatının Ortaya Çıkışı ve Diğer Ordulara Etkisi	23
B) Bozkır Türk Ordu Teşkilatının Başlangıcı	29
C) Ordu Teşkilatında Askerî Eğitim ve Disiplin	35
Ç) Bozkır Ordusunda Onlu Sistem ve Rütbelere	40
D) Bozkır Ordularında Strateji ve Taktik Anlayışı	44
E) Bozkır Ordu Teşkilatlarında İstihbarat	48
II. BÖLÜM	53
Bozkır Türk Devletlerinde Askerî Taktikler	53
A) Taarruz (Saldırı) Taktikleri	54
1) Bozkır (Step) Taktiği	55
2) Turan (Kurt Kapanı) Taktiği	58
3) Vadiden (Dar Geçit) Geçiş Esnasında Saldırı Taktiği	65
4) Vurkaç (Ani Baskın) Taktiği	69
5) Düşmanı Arkadan Geri Çevirme ve Kuşatma Taktiği	73
III. BÖLÜM	79
A) Savunma Taktikleri	79
1) Düşmanı Çöle Çekme Taktiği	81
2) Gerilla Savaşı	86
3) Sarp Arazide Pusuya Düşürme Taktiği	89
4) Boğazda Düşmanı İmha Taktiği	93
5) Hendek ve Tahkimatlar	95
IV. BÖLÜM	101
A) Askerler İçin Lojistik Faaliyetler	101
B) Askerî Teşkilatlarda Silah ve Teçhizat	104

1) Kılıç (Eğri)	106
2) Kalkan (Tura)	110
3) Mızrak (Süngü)	112
4) Tolga (Miğfer)	114
5) Ok ve Yay	115
6) Kuşatma Aletleri (Mancınık)	120
7) Koç Başı	123
C) Bozkır Ordularında Atın Yeri ve Önemi	125
Sonuç	131
Kaynakça	133

Önsöz

Bozkır kavimleri buldukları coğrafyanın gereği çetin hayat şartları ile mücadele içinde olmuşlardır. Bu mücadelenin getirdiği sonuç ise disiplinli bir hayat tarzı geliştirmek olmuştur. Türklerin bu yaşam biçimine bozkır atlı konargöçer kültürü adı verilmiştir. Bozkır kültüründe geliştirilen bu disiplin anlayışı askerî teşkilatlarına da yansımıştır. Bu alanda öncü olmuşlar, onluk komuta sistemini kurmuşlar ve o çağlar için görülmemiş askerî metotlar ve taktikler uygulamışlardır.

Binlerce yıldan beri askerî teşkilatlar için devletler bütün güçlerini sarf etmekte ve uluslararası arenada ordusu güçlü olan ülke istediklerini yapmaktadır. Sağlam ve güçlü ordular ise kurumsal teşkilatlanma ile meydana getirilmektedir. Türkler teşkilatlanmanın önemini eski çağlardan itibaren anlamışlar ve askerî teşkilatın kurucusu olmuşlardır. Günümüze kadar birçok güçlü Türk devletinin yeryüzünde kurulması ve yaşamasının sebebi askerî teşkilatının gücüdür. Bozkır kültürü çalışmalarına beni yönlendiren kıymetli hocam İlhami Durmuş'a teşekkür ederim. Ayrıca çalışmalarına sabırla destek olan aileme çok teşekkür ederim.

Nevşehir 2023
Doç. Dr. Kürşat Koçak